

Історичні передумови формування висотних будівель Нью-Йорка

Для початку потрібно визначитися з терміном «хмарочос». Єдиної класифікації висотних будівель не існує. Різні організації трактують це поняття по-різному. На думку одних, 30-метровий будинок у 12 поверхів уже можна назвати висотним, інші пропонують вважати такими будівлі вище від 100 метрів. Згідно з цими поглядами батьківщиною хмарочосів можна вважати Чикаго. Проте обивателів більше цікавлять не поверховість, а враження, і тому ми пропонуємо орієнтуватись на споруду, після зведення якої і виникло саме слово «skyscraper», або по-українськи «хмарочос». Це був 241-метровий «Вулворт Білдинг», побудований у 1913 році в Нью-Йорку.

Отже, поява нової технології, а саме металевого внутрішнього каркаса та широкого використання ліфтів дозволили почати «гонку по вертикалі». Але відбулося це не відразу. Причин цьому декілька: по-перше, в Чикаго в 1893 році муніципалітетом був прийнятий закон, що обмежує зведення будівель вище від 40 метрів. По-друге, чавун, що спочатку використовувався як матеріал для каркаса, сильно поступається по своїх прочностним характеристикам, сталі і, як наслідок, не дозволяє будувати такі високі будинки. Вибір випав на чавун, скоріше через віяння моди.

До 1909 року в Чикаго вже було 35 висотних будівель. Ринок наситився, і поступове будівництво «хмарочосів» перемістилося в інше американське місто – Нью-Йорк. І тут дуже швидко наступила ера сталевих каркасів. Саме з цієї миті й з'явилися справжні хмарочоси.

Уже до початку століття на Манхеттені існувала проблема дефіциту землі. Земля коштувала дорого, в одному місці не можна було знайти велику ділянку. Попит на високі, спрямовані вгору башти миттєво народив пропозицію, тим більше, що всі необхідні технології до того моменту вже існували.

У 1899 році в Нью-Йорку з'являється 30-поверховий майже 119-метровий «Парк Роу Білдинг», його будівництво почалося в 1896 році, й до 1908 року це була найвища будівля в світі. У 1908 рекорд перебиває хмарочос, побудований фірмою «Зінгер». Але вже в 1913 році на півострові зростає 57-поверховий 241-метровий «Вулворт Білдинг». Він тримав пальму першості протягом 17 років. Будівля вперше була обладнана швидкісними ліфтами і центральним кондиціонуванням. «Вулворт Білдинг» став символом сили та процвітання Америки.

Сталеві каркаси перших хмарочосів обкладалися цеглою. Це робилося не тільки з естетичних міркувань, але і щоб захистити колони від корозії й пожежі. У 1945 році в «Емпайр Стейт Білдинг» урізався 10-тонний бомбардувальник і будівля практично не постраждала.

Фасади перших хмарочосів, як це і належало на початку століття, прикрашалися всілякими архітектурними деталями. Проте дуже швидко стало зрозуміло, що всі ці прикраси видно лише тільки на нижніх поверхах. Вище вони просто невиразні.

Як наприклад розглянемо Flatiron Building, архітектор Деніал Бернхем. Морський дизайн вимагав підпорядкування форми і внутрішнього простору об'єкта з урахуванням його функціонального призначення. Спочатку побудоване як штабквартира будівельної компанії Джорджа А. Фуллера, будівля тільки протягом короткого терміну називалася будівлею Фуллера. Досить скоро, завдяки своїй характерній формі, воно отримало назву Праска (Flatiron).

Поступово в життя став утілюватися принцип: «Функція визначає архітектуру» в той же час зводиться Eguitable Building. Ця будівля ніколи не була найвищою, проте після закінчення будівництва була найбільшою у світі за сукупною офісною площею, більш аніж 111 483 кв. метра. Масивність споруди викликала безліч протестів і привела, врешті-решт, до ухвалення в 1916 році Zoning Law – закону, який передбачав, зокрема, ступінчастий пристрій хмарочосів, щоб не створювати перешкоди сонячному світлу й циркуляції повітря для сусідніх будівель.

У той час стало зрозуміло, що в архітектурі будівель, які видно за багато кілометрів, значно більше значення мають силует і масштаб. Крім того, перед хмарочосом необхідно передбачати вільний простір, інакше побачити його та оцінити красу просто неможливо. У 1916 році в США вперше в світі виникають норми, що регламентують співвідношення висоти будівлі й відстань між ним та поряд розташованими будинками.

По-справжньому золоті роки у висотному будівництві наступають на самому початку 30-их. Відносно недалеко один від одного й в один і той же час на Манхеттені компанія Chrysler та Bank of Manhattan зводять два хмарочоси. Проектна висота будівель тримається в строгому секреті. Кожне з них претендує на рекорд. Інтрига зберігається до самого кінця. Коли споруди були побудовані, виявилось, що 72-поверховий 282-метровий Bank of Manhattan Building усього на 2 фути – це 60 сантиметрів вище за свого конкурента. Здавалося, змагання закінчилося поразкою «Крайслера», але через декілька днів із його шатра висувається шпиль. Разом із ним висота будівлі становила 319 метрів, що стало абсолютним рекордом. Chrysler Building – один з останніх хмарочосів, виконаних в стилі арт-деко. Проте Chrysler не довго утримував пальму першості.

Уже в 1931 році зводиться 102-поверховий 381-метровий Empire State Building. Напевно, це найзнаменитіша будівля Америки. На початку 50-их на Empire State Building була встановлена телевізійна антена, і хмарочос виріс до 448 метрів. Більше ніж 40 років він залишався найвищою будівлею в світі.

